Ylitarkastaja Juhani Ruutu 15.11.2017 POL-2017-38524

Eduskunta
liikenne- ja viestintävaliokunta

Poliisihallituksen asiantuntijalausunto laista ajokorttilain muuttamiseksi

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Poliisihallitukselta asiantuntijalausuntoa ajokorttilain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä. Esityksessä ehdotetaan ajokorttisääntelyä selkeytettäväksi ja kevennettäväksi liikenneturvallisuuden vaatimukset huomioon ottaen.

Poliisihallitus on antanut lausuntokierroksen yhteydessä lausuntonsa lakiluonnoksesta, mutta ei ole muulla tavalla osallistunut lakihankkeen valmisteluun. Poliisihallituksen lausuntokierroksen aikana esittämät kommentit on huomioitu pääasiallisesti eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä.

Poliisihallitus haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Jälkikäteinen kuljettajien ajoterveydentilan valvonta ei toimi, joten ei ole järkevää lisätä sille painetta luopumalla kuljettajien terveydentilan ennakollisesta tarkastuksesta
- Tutkintopainotteinen malli edellyttää kuljettajantutkinnon olennaista kehittämistä

1 Ajoterveys

Yksi merkittävimmistä liikenneturvallisuuden haasteista on ajoterveyden ja siihen liittyvien puutteiden merkittävä vaikutus vakaviin liikenneonnettomuuksiin. Tieliikenteen onnettomuuksien kustannuksia arvioineen tutkimuksen mukaan liikennekuolema maksaa yhteiskunnalle noin 2,77 milj. euroa, vakava loukkaantuminen noin 790 000 euroa ja lievä loukkaantuminen noin 34 000 euroa.

Käsillä olevassa hallituksen esityksessä on esitetty, että ryhmän 1 ensimmäisen ajokortin osalta ei enää toimitettaisi lääkärinlausuntoa, vaan hakijan itsensä antama vakuutus terveysedellytysten täyttymisestä riittäisi. Lisäksi ajokortin uusimisen yhteydessä toimitettavan lääkärinlausunnon ikärajaa on nostettu. Käytännössä siis ainoastaan ryhmän 1 ajokorttiluokkia suorittava henkilö toimittaa ajokorttiasiassa ensimmäisen lääkärinlausunnon 75-vuotiaana.

Vakuutuksen käyttöönottoon liittyy ilmeinen väärinkäytön riski. Väärien tietojen ilmoittamisen osalta ei ole käytännössä kiinnijäämisen riskiä. Henki-

löt, jotka eivät täytä terveysedellytyksiä, oivat nyt halutessaan hakea ajokorttia.

Tehtyjä muutoksia on pyritty kompensoimaan tuomalla lääkärien ilmoitusvelvollisuuden rinnalle sairaan- ja terveydenhoitajia koskeva ilmoitusoikeus päihteiden väärinkäytön osalta. Tämä muutos on ehdottoman tervetullut, mutta se ei itsessään riitä paikkaamaan sitä, että terveydentilansa vuoksi riskialttiit kuljettajat saavat hankittua ajokortin oman ilmoituksen perusteella.

Kokonaisuutena arvioituna tehdyt muutokset ennemmin lisäävät kuin vähentävät puutteelliset terveysedellytykset omaavien kuljettajien määrää liikenteessä. Jokainen puutteelliset terveysedellytykset omaava kuljettaja on riski muiden tielläliikkujien hengelle ja terveydelle.

2 Tutkintopainotteisuus

Ehdotettu tutkintopainotteinen malli on lähtökohtaisesi kannatettava, sillä se mahdollistaa ajokorttia suorittavan henkilön yksilöllisten tarpeiden huomioimisen. Etenkin autokoulussa ajo-opetuksen ammattilaisten toimesta tapahtuvassa opetuksessa ehdotettu malli mahdollistaa yksilön tarpeet huomioivan opetustoiminnan. Toisaalta opetuslupaopetuksen osalta malliin sisältyy tiettyjä haasteita. Opetuslupaopetuksesta vastaa henkilö, jolla ei ole pääsääntöisesti riittävää ammattitaitoa arvioida ajokorttia suorittavan henkilön opetustarvetta, joten ajo-opetuksen suhteen saatetaan liian usein jäädä sääntelyssä edellytettyyn minimitasoon.

Vahvasti tutkintopainotteiseen malliin siirtyminen edellyttäisi, että kuljettajantutkintoa kehitetään olennaisesti siten, että se nykyistä paremmalla tavalla ja laajemmin mittaa tutkintoa suorittavan henkilön edellytyksiä toimia liikenteessä itsenäisesti ja turvallisesti. Hallituksen esityksessä ei ole yksityiskohtaisesti esitetty, miten tutkintoa olisi tarkoitus kehittää jatkossa.